

Informačný deň pre potravinárov 19. marec 2024

2. BLOK: Aktuálna potravinárska legislatíva SR a EÚ

Obsah

- ▶ Plán legislatívnych úloh MPRV SR pre oblasť potravinárstva
- ▶ Revízia nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom
 - ▶ Grafické označovanie výživových hodnôt na prednej strane obalu
 - ▶ Rozšírenie označovania krajiny pôvodu
 - ▶ Revízia spôsobu označovania trvanlivosti
 - ▶ Revízia prílohy II - Látky alebo výrobky spôsobujúce alergie alebo neznášanlivosť
- ▶ Revízia tzv. raňajkových smerníc
- ▶ Príprava legislatívy na ochranu názvov potravín živočíšneho pôvodu vrátane metodického pokynu pre ŠVPS SR

1. Plán legislatívnych úloh MPRV SR pre oblasť potravinárstva

- MPRV SR nenavrholo žiadne legislatívne úlohy pre oblasť potravinárstva na rok 2024
 - *Rozpracované Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2023 - 2027 za oblasť pôdohospodárstva a rozvoja vidieka - vytvorenie Pracovnej skupiny pre potravinové právo*
- toho času plánované novelizácie právnych predpisov:
 - zákon NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov
 - vyhláška MPRV SR č. 309/2015 Z. z. o pochutinách, jedlej soli, dehydrovaných pokrmoch, polievkových prípravkoch a o ochucovadlách
 - vyhláška MPRV SR č. 24/2014 Z. z. o pekárskych výrobkoch, cukrárskych výrobkoch a cestovinách
 - vyhláška MPRV SR č. 2/2014 Z. z. o jedlom obilí a mlynských výrobkoch z obilia
 - vyhláška MPRV SR č. 343/2016 Z. z. o niektorých výrobkoch z mlieka
 - tranpozícia tzv. raňajkových smerníc po uverejnení v Úradnom vestníku EÚ
 - ex post hodnotenie regulácií - I. polrok 2024 ~ MH SR

2. Revízia nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

a) Grafické označovanie živín na prednej strane obalu

Pozícia SR

- podporuje harmonizovaný povinný systém grafického označovania výživových údajov na prednej strane obalu potravín
- nepodporuje žiadnu existujúcu dobrovoľnú národnú schému, ani NutrInform Battery ani NutriScore
- schéma FOPNL musí vychádzať z vedeckých poznatkov a dôkazov
- schéma FOPNL nesmie spotrebiteľa zavádzať, pokiaľ ide o ich výživovú hodnotu a vplyv na zdravie
- schéma FOPNL nesmie viesť k neodôvodnenému rozlišovaniu medzi potravinami
- schéma FOPNL má byť ľahko viditeľná, zrozumiteľná a jednoznačná pre všetky skupiny spotrebiteľov
- schéma FOPNL musí byť transparentná, technicky uskutočniteľná a ľahko overiteľná príslušnými orgánmi
- a byť v súlade so spoločnými usmerneniami týkajúce sa spôsobu stravovania, ktoré bude dopĺňať, pričom sa zohľadnia vnútroštátne špecifiká

2. Revízia nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

a) Grafické označovanie živín na prednej strane obalu

- 8.12.2023 v rámci Expertnej skupiny pre nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom Komisia uviedla, že naďalej prebieha príprava *Hodnotenia vplyvu* a návrh legislatívneho aktu, ktorý bude následne predstavený expertom z členských štátov
 - aj napriek dlhodobej príprave návrhu legislatívneho aktu a *Hodnotenia vplyvu* nie je vylúčené, že návrh nebude pripravený/predložený
 - v apríli 2024 sa bude konať vedecké sympóziu s názvom „Zdieľanie skúseností a pohľadov na Nutri-Score a iné systémy označovania výživy na prednej strane balenia“ pod vedením BE PRES

2. Revízia nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

b) Rozšírenie označovania krajiny pôvodu

- čl. 26 ods. 5 písm. a), b) a c) nariadenia č. 1169/2011
 - mäso ako zložka a iné druhy mäsa ako hovädzie a tie, ktoré nie sú uvedené v prílohe XI nariadenia č. 1169/2011 (mäso zo svíň, oviec alebo kôz, čerstvé, chladené alebo mrazené a mäso z hydiny položky 0105 čerstvé, chladené alebo mrazené)
 - mlieko a mlieko ako zložka v mliečnych výrobkoch
- Komisia od zverejnenia Počiatočného hodnotenia vplyvu (23.12.2022) neposkytla žiadne informácie
- k zmene označovania krajiny pôvodu došlo v rámci revízie smernice Rady 2001/110/ES o mede pri zmiešaných medoch (z hľadiska pôvodu nie druhu)

2. Revízia nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

c) Revízia spôsobu označovania trvanlivosti - príloha X

- dôvodom podľa Komisie na revíziu označovania dátumu trvanlivosti je skutočnosť, že spotrebitelia nerozumejú označeniu dátumu „dátum spotreby“ a „dátum minimálnej trvanlivosti“, pričom je globálnym cieľom znížiť plytvanie potravinami do roku 2030 o polovicu - revízia označenia dátumu

▶ Platné označenie dátumu minimálnej trvanlivosti

- ▶ „Minimálna trvanlivosť do ...“

▶ Návrh na zmenu označenia dátumu minimálnej trvanlivosti

- ▶ „Minimálna trvanlivosť do ... často vhodné i potom“

2. Revízia nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

c) Revízia spôsobu označovania trvanlivosti - príloha X

Pozícia SR

- iba PPP môžu pri určovaní podmienok skladovania výrobku posúdiť, či dokážu zachovať určenú kvalitu
- z hľadiska kvality a bezpečnosti potravín nie je spotrebiteľom jasné, ako dlho budú môcť potraviny konzumovať
- PPP sa obávajú možných sťažností na kvalitu produktov, ktoré budú mať tento dodatočný text
- PPP nepreferujú negatívne vymedzenie kategórií, na ktoré sa nebude vzťahovať povinnosť dodatočného označovania, z toho dôvodu, že je na samotnom PPP, aby určil, či budú produkty označené ako „dátum spotreby“ alebo „dátum minimálnej trvanlivosti“
- v záujme zachovania bezpečnosti potravín a kvality potravín budú prevádzkovatelia potravinárskych podnikov používať označenie „dátum spotreby“ namiesto „dátum minimálnej trvanlivosti“, čo môže mať v konečnom dôsledku opačný účinok, teda plytvanie potravinami

2. Revízia nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

c) Revízia spôsobu označovania trvanlivosti - príloha X

Pozícia SR

- Komisia ako orgán riadenia rizík v súlade s nariadením EP a Rady (EÚ) č. 178/2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva zohľadniť všetky možné riziká z hľadiska bezpečnosti spotrebiteľa
- SK podporuje posilnenie postavenia spotrebiteľov k informovanému výberu a znižovanie plytvania potravinami. Zároveň zastávame názor, že označovanie je len jedným z nástrojov a že je potrebné zvýšiť osvetu spotrebiteľov. SK však chápe dôvody, pre ktoré Komisia pripravila návrh delegovaného nariadenia, uprednostňujeme, aby dodatočné označovanie bolo dobrovoľné
- plánované rokovanie 20.3.2023 bolo na veľký počet pripomienok od ČŠ Komisiou zrušené - odvtedy Expertná skupina pre nariadenie č. 1169/2011 k tejto téme nezasadala

2. Revízia nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

d) Revízia prílohy II - Látky alebo výrobky spôsobujúce alergie alebo neznášanlivosť

- v rámci tohto opätovného preskúmania Komisia v roku 2016 požiadala Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) vydať stanovisko k pravdepodobnosti vyvolaných nežiaducich reakcií u citlivých jedincov konzumáciou kyseliny behenovej vyrobenej z horčičného semena používanej pri výrobe emulgátorov za špecifických podmienok
- Hodnotené boli nasledujúce látky: E 470a: sodné, draselné a vápenaté soli mastných kyselín, E 471: mono a diglyceridy mastných kyselín a E 477: Propán-1,2-diolestery mastných kyselín
- 25. októbra 2016 úrad prijal vedecké stanovisko, v ktorom dospel k záveru, že orálna konzumácia vyššie uvedených emulgátorov pravdepodobne nevyvolá alergickú reakciu u osôb alergických na horčicu za navrhovaných podmienok použitia
- cieľom tohto delegovaného nariadenia je preto zmeniť a doplniť bod 10 prílohy II k nariadeniu (EÚ) č. 1169/2011 s odkazom na horčicu v súlade so závermi stanovisko úradu k veci, ktoré by sa malo začať uplatňovať od 1. apríla 2024

2. Revízia nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

d) Revízia prílohy II - Látky alebo výrobky spôsobujúce alergie alebo neznášanlivosť

Bod 10 prílohy II k nariadeniu (EÚ) č. 1169/2011 sa mení a dopĺňa takto:

„10. Horčica a výrobky z horčice okrem: a) kyseliny behenovej používanej pri výrobe emulgátorov E 470a, E471 a E477 s čistotou minimálne 85 % a získané po dvoch destilačných krokoch.“

- všetky členské štáty vrátane SK návrh delegovaného nariadenia podporili na zasadnutí Expertnej skupiny pre nariadenie č. 1169/2011 dňa 8.12.2023

3. Revízia tzv. raňajkových smerníc

smernica Rady 2001/110/ES o mede, smernica Rady 2001/112/ES, ktorá sa vzťahuje na ovocné šťavy a niektoré podobné produkty určené na ľudskú spotrebu, smernica Rady 2001/113/ES vzťahujúca sa na ovocné džemy, rôsoly a marmelády a sladené gaštanové pyrė určené na ľudskú spotrebu a smernica Rady 2001/114/ES o určitom čiastočne alebo úplne dehydrovanom konzervovanom mlieku na ľudskú spotrebu

- prvý návrh Komisia zverejnila v apríli 2023 a následne začali pracovné rokovania v rámci Pracovnej skupiny pre poľnohospodárske výrobky pri Rade EÚ
- Osobitný Výbor pre poľnohospodárstvo (SCA)
- Trialógy - ide o medziinštitucionálne zasadnutia Európskej rady, Európskej komisie a Európskeho parlamentu, pričom po spoločnej dohode je výsledkom prijatie Parlamentom legislatívneho uznesenia o spoločnom texte schválenom Zmierovacím výborom, v ktorom ho buď schvália alebo zamietnu. Ak spoločné znenie schvália obe inštitúcie, právny predpis sa uverejní ako smernica
- momentálne prebieha právne/lingvistické preskúmanie textu
- legislatívny proces sa ukončí uverejnením smerníc v Úradnom vestníku EÚ - transpozícia smerníc do národnej legislatívy, t.j. vyhlášok MPRV SR

3. Revízia tzv. raňajkových smerníc

- smernica Rady 2001/110/ES o mede

- a) označovanie pôvodu zmiešaných medov (podľa pôvodu nie podľa druhu)

- na etikete musí byť uvedená krajina pôvodu, v ktorej bol med získaný. Ak má med pôvod vo viac ako jednej krajine, krajiny pôvodu, v ktorých bol med získaný, sa na etikete uvedú v hlavnom zornom poli v zostupnom poradí podľa ich hmotnostného podielu spolu s percentuálnym vyjadrením každého hmotnostného podielu, ktorý predstavuje každá z uvedených krajín pôvodu. Jednotlivé podiely v zmesi sa vypočítajú na základe dokumentácie prevádzkovateľa o výsledovateľnosti a pre jeden podiel je povolená 5 % odchýlka

- členské štáty však môžu stanoviť, že v prípade medu uvádzaného na trh na ich území, ak je počet krajín pôvodu v medovej zmesi vyšší ako štyri, pričom podiely štyroch krajín pôvodu, ktoré majú spomedzi všetkých krajín pôvodu najvyššie podiely v zmesi, tvoria viac ako 50 % zmesi, povinnosť uvádzať percentuálne vyjadrenia platí len pre tieto štyri najväčšie podiely a ostatné krajiny pôvodu sa uvádzajú v zostupnom poradí bez percentuálneho vyjadrenia

- v prípade balení s hmotnosťou menej ako 30 g sa názvy krajín pôvodu môžu nahradiť dvojmiestnym kódom v súlade s najnovšou platnou verziou medzinárodnej normy ISO 3166-1 týkajúcej sa dvojmiestnych kódov (alfa-2)

3. Revízia tzv. raňajkových smerníc

- smernica Rady 2001/110/ES o mede

b) falšovanie medu

- Komisia môže pri zohľadnení medzinárodných noriem a technického pokroku prijať vykonávacie akty, ktorými stanoví metódy analýzy na overenie, či je med v súlade s touto smernicou
- Komisia do ... [štyri roky odo dňa nadobudnutia účinnosti tejto pozmeňujúcej smernice] pri zohľadnení medzinárodných noriem a technického pokroku prijme vykonávacie akty, ktorými stanoví metódy analýzy na odhalenie falšovaného medu
- na účel zabezpečenia spravodlivých obchodných praktík a na ochranu záujmov spotrebiteľov je Komisia splnomocnená prijímať delegované akty, napr.
 - kritérium týkajúce sa výrazu „hlavne“, pokiaľ ide o kvetový alebo rastlinný pôvod medu
 - požiadavky na zloženie medu, aby sa zabezpečilo, že med, s výnimkou „pekárskeho medu“ v zmysle vymedzenia v bode 3 prílohy I, ktorý sa uvádza na trh alebo je určený na ľudskú spotrebu, nebol zahriaty či ošetrovaný takým spôsobom, že prírodné enzýmy v ňom boli buď zničené, alebo značne zbavené účinnosti, zohľadniac pritom index invertázy
 - metódy a kritériá na určenie miesta, kde bol med získaný, a celoúniijné požiadavky na výsledovateľnosť medu od výrobcu, ktorý ho získava, alebo od dovozcu až po spotrebiteľa

3. Revízia tzv. raňajkových smerníc

- smernica Rady 2001/110/ES o mede

c) zriadenie Platformy:

ktorú tvoria:

- zástupcovia členských štátov, príslušných orgánov a určených laboratórií
- experti, ktorí zastupujú relevantné zainteresované strany v dodávateľskom reťazci medu
- experti zastupujúci občiansku spoločnosť
- experti vymenovaní na základe osobných schopností, ktorí majú preukázateľné vedomosti a skúsenosti v oblastiach, ktoré upravuje táto smernica
- experti, ktorí zastupujú akademickú obec vrátane univerzít, výskumných inštitúcií a iných vedeckých organizácií

Platforma:

- zbiera údaje o metódach na zlepšenie kontrol a overovanie pravosti medu, najmä na zisťovanie falšovania, s cieľom ich prípadnej harmonizácie
- poskytuje odporúčania pre únijský systém vysledovateľnosti so zámerom vysledovať med až k výrobcovi, ktorý ho získava, alebo k dovozcovi
- poskytuje odporúčania týkajúce sa možnej potreby aktualizovať požiadavky na zloženie medu a iné kvalitatívne parametre stanovené v tejto smernici
- poskytuje odporúčania so zámerom zriadiť referenčné laboratórium EÚ
- Platforme predsedá Komisia
- Komisia prijme pravidlá týkajúce sa zloženia platformy a jej pracovných metód, Komisia môže prijímať expertov so špecifickou odbornosťou na ad hoc báze

3. Revízia tzv. raňajkových smerníc

- **smernica Rady 2001/112/ES, ktorá sa vzťahuje na ovocné šťavy a niektoré podobné produkty určené na ľudskú spotrebu**
- a) **doplnenie nových kategórií ovocných štiav**
 - Ovocná šťava so zníženým obsahom cukru
 - Ovocná šťava z koncentrátu so zníženým obsahom cukru
 - Koncentrovaná ovocná šťava so zníženým obsahom cukru
- b) **zmena označovania ovocných štiav z hľadiska obsahu cukru**
 - iba pre ovocnú šťavu je možné na etikete uviesť tvrdenie „ovocné šťavy obsahujú len prirodzene vyskytujúce sa cukry“
- c) **povinné označovanie pôvodu ovocia v ovocných šťavách**
 - v rámci trialógov EP navrhol povinné označovanie pôvodu ovocia v ovocných šťavách rovnakým systémom ako u zmiešaných medoch
 - kompromis - najneskôr do ... [36 mesiacov od nadobudnutia účinnosti tejto pozmeňujúcej smernice]
Komisia predloží EP a Rade správu obsahujúcu posúdenie uskutočniteľnosti rôznych možností označovania s uvedením krajiny alebo krajín pôvodu, kde sa pozbieralo ovocie použité na výrobu ovocnej šťavy alebo ovocného pretlaku. K uvedenej správe sa v prípade potreby pripojí legislatívny návrh

3. Revízia tzv. raňajkových smerníc

- **smernica Rady 2001/113/ES vzťahujúca sa na ovocné džemy, rôsoly a marmelády a sladené gaštanové pyrė určené na ľudskú spotrebu**
 - a) **používanie výrazu „džem“ „extra džem“ ako synonymum pre „marmeláda“ a „extra marmeláda“**
 - s cieľom zohľadniť výrazy bežne používané spotrebiteľmi môžu členské štáty na svojom území povoliť používanie výrazu „marmeláda“ pre výrobky s názvom „džem“, s výnimkou citrusového džemu a „extra džem“ pre výrobky s názvom „extra marmeláda“ s výnimkou citrusového extra džemu
 - v názve výrobku „citrusová marmeláda“ sa výraz „citrusová“ môže nahradiť názvom použitého citrusového ovocia
 - b) **minimálny obsah ovocia pre džem a extra džem**
 - pre džem minimálne 450 g všeobecne na výrobu 1000 g hotového výrobku
 - pre extra džem minimálne 500 g všeobecne na výrobu 1000 g hotového výrobku
 - c) **povinné označovanie pôvodu ovocia v džeme, extra džeme, marmeláde a v sladenom gaštanovom pyrė**
 - v rámci trialógov EP navrhol povinné označovanie pôvodu v džeme, extra džeme, marmeláde a v sladenom gaštanovom pyrė rovnakým systémom ako u zmiešaných medoch
 - kompromis - najneskôr do ... [36 mesiacov od nadobudnutia účinnosti tejto pozmeňujúcej smernice] Komisia predloží EP a Rade správu obsahujúcu posúdenie uskutočniteľnosti rôznych možností označovania s uvedením krajiny alebo krajín pôvodu, kde sa pozbieralo ovocie použité na výrobu ovocných džemov, rôsolov, citrusových marmelád a sladeného gaštanového pyrė. K uvedenej správe sa v prípade potreby pripojí legislatívny návrh

3. Revízia tzv. raňajkových smerníc

- smernica Rady 2001/114/ES o určitom čiastočne alebo úplne dehydrovanom konzervovanom mlieku na ľudskú spotrebu

a) Umožnenie používania bezlaktózového mlieka na výrobu čiastočne alebo úplne dehydrovaného konzervovaného mlieka

- zníženie obsahu laktózy premenou na glukózu a galaktózu. Úpravy v zložení mlieka, ktoré sú výsledkom tohto spracovania, sa povoľujú iba vtedy, ak sa nezmazateľne uvedú na obale výrobku tak, aby boli ľahko viditeľné a čitateľné. Takýmto označením nie je dotknutá povinnosť označovania výživovej hodnoty stanovená v nariadení (EÚ) č. 1169/2011. Členské štáty môžu obmedziť alebo zakázať úpravy zloženia mlieka uvedené v tomto písmene

b) Zosúladenie pojmov

- anglický výraz „evaporated milk“ (dehydrované mlieko) označuje výrobok definovaný v bode 1 písm. b) prílohy I - zosúladenie pojmov so Štandardom pre mlieko - Codex Alimentarius

4. Príprava legislatívy na ochranu názvov potravín živočíšneho pôvodu vrátane metodického pokynu pre ŠVPS SR

- *Usmernenie MPRV SR vo veci označovania alternatívnych výrobkov rastlinného pôvodu*
 - bude vydané iba pre oblasť, pre ktorú existujú rozsudky Súdneho dvora EÚ, najmä mlieko a mliečne výrobky
- *Vec C-438/23 Protéines France a i.*
 - prejednávaná (neukončená) vec
 - *Dekrét č. 2022-947 z 29. júna 2022 o používaní určitých názvov na označenie potravín obsahujúcich rastlinné bielkoviny*
 - napadnutá vnútroštátna právna úprava

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

Ing. Eva Mrugová
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
sekcia potravinárstva a obchodu